

Štajarskem oženil, da je bil 2 leti udovec in kako da je bila ranjca dobra — takrat se pa mož, kteremu je že strašna vročina iz karminastega nosa puhtela, nakrmevži, višnjevo ruto iz žepa izvleče in si dve kot breskvi debeli solzi iz vsacega kota obriše in naji oba že do meje ginjenja spravi — nadaljevaje, da človek sred starih dni le vendar lahko obnori, ker bil je že blizo 60, in da si je pred poldrugim letom v krški okrajini 18 let staro ženico poiskal, ki je bila po besedah njegovega pajdaša lepša kot jutranja zarja. Potem še le pride do jedra, to je, do pravde, ktero ima ravno s svojo „jutranjo zarjo.“ Bila je strašno čudna, zavozlana in ob enem smešna pravda, ktere ti pa, — dragi bravec ali mila bravka — ko bi bila še tako radovedna, in ko bi me še tako lepo prosila, tū v „Novicah“ ne razložim. Posnetek pravde tiči v stari pesmi:

Nezvesta bodi zdrava, — Čolnič po tebe plava,
Na barko kliče strel itd.

Mož bi bil želel, da bi se te besede od črke do črke spolnile: da bi „jutranja zarja“ zdrava ostala, da bi jo čolnič čez Savo sopet na Kranjsko domú pripeljal in če bi v barko ravno strela vdarila, si mož tudi ne bi bil od žalosti las pulil ali pa se po tleh valjal.

Rečem mu, da bi se sopet lepo v miru in kršanski ljubezni — — — Komaj pa zadnje besede zasliši, pajdaš njegov zarenči: „Zdaj pa že verjamem, da nista hrvaška fiškala, — pojva, pojva, kaj bova tū prazno slamo mlatila! Ala, račun!“

Sopet se Šembilija prikaže in nerazumljive besede godrnja v koroški nemščini. Al to je bilo možema preveč; žolc se jima razkuha in nesrečni Bohinec zakriči: če neče ta cehta slovenski znati, še nama bolj prav; pa ne bova nič plačava! — In ne léna se moža pokrijeta, svoje firmažaste pajdašice pod pazduho vzmeta in kot blisk sta v veži. — Šembilija kar osupnjena strmí in ko sta že pri hišnih vratih, se za njima spusti tako naglo, da je dva obroča strla in še le na cesti se pogodi z možema ne ravno v klasični, ali, vendar le v razumljivi slovenščini. — To je bila najboljša argumentacija in demonstracija za to bažo krasnega (???) spóla. Ta dva možaka pa vsem v eksempel stavim, kako je treba brez nepotrebnih besedi pokazati, da mi na svoji domači zemlji nismo zavoljo zahtevarjev in zahtevaric na svetu! (Dal. prih.)

Dopisi.

Iz Hrvaškega. Nr. 11. (Spomini na Bachove čase.) Drugi glavni „coöficient“ naše vojske bili so učitelji nižih in viših gimnazij in realk, doktorji in doktorandi „unius“ in „utriusque juris“, uredniki novin in njih pomagaci z očali in brez očal. To je bila „elita“ naše vojske, zgolj sami ženiji. Če so uradniki bolj na preobrazenje javnega življenja delovali, so ti ljudje bolj v društveno in privatno življenje segali. Njim je bila Hrvaška „ein weites Feld, welches nur noch moralisch zu erobern gilt.“ Tako smo čuli vsaki hip. Pa njihovo delovanje ni bilo čisto brez vspeha, celó rêči se mora, da je Hrvaška v desetih letih bolj trpela pod upljivom ptuje kulture, kakor Slovenija v desetih stoletjih. Kaj bi še le bilo, ako bi bili ti ljudje tri zarode hrvaškega naroda „dresirali“, kakor so se sami izrazovali! Med Savo in Dravo bi bilo izgledalo, kakor izgleda dandanes tam gori med Labo in med Odro. Kako gotovi pa so bili, da bo dober plod rodila njih „civilisatorische Aufgabe“, se že iz tega vidi, da so že preiskavali, kakošen bo dialekt, ki ga bodo govorili ponemčeni Hrvatje, ki bodo sopet nalogo imeli, nemško kulturo dalje nositi „nach Osten“ do carigradskih zidin. Bilo je med to elito „grundgelehrterov“, ki so vedeli vse, kar v Vedah

in Rugvedah, starih indijskih knjigah, stoji; znali so na pamet vse kineške in egiptovske dinastije in njih dela; poznalo se jim je, da so ves „Brockhausov Conversations-Lexicon“ od A do Z-a prebrali; pa je bilo tudi takih eksemplarov med njimi, ki izvan tistih malih paragrafov, ki v šolskih knjigah stojé, na svetu niso družega vedeli. Naši Gundulići in Palmotići in Kačići, naši Trubarji in Konsuli in Dalmatini, naši Zrinji in Frankopani in Valvazorji, ti so jim bili španjske vasi. V vsakem kotu staknili so kaj „germanskega“, povsod pa le indo-germansko, indo-slovanskega pa nikjer ne. Ravno tako so imeli povsod braniti in zastopati interese germanske „rasse“, domače pa nikjer ne. Kakor v absolutističnih državah sme le vojniki orožje nositi, ravno tako so na temelji tega načela tudi oni si svojili izključljivo pravo o znanstvenih rečéh govoriti in pisati; drug nobeden ni bil „massgebend“ kakor oni. Staro-davno plemstvo pravi, da po njegovih žilah teče siva krv, in da drugi sini Adamovi, ki niso plemeniti, nekako po zemlji smrdé. To staro plemstvo v svojih društvih trpi le take, ki morejo izkazati toliko in toliko prededov; ali so pa oni bili gusari na suhem, na to se ne gleda. Tudi „elita“ naše vojske med seboj ni drugih trpela, kakor take, ki so mogli izkazati toliko in toliko šolskih svedočeb. Tako je nek „verifikacionalni“ odbor tudi mene iz njih društva izpahnil. Mala pa pogumna peščica hrvaških narodnjakov se je nekaj časa hrabro branila zoper to elito, pa branila se je le kakor Špartanci v Termopilah, — podlegla je. Kaj se hoče! Narodna prislovica pravi: komur Bog pomaga, pomagajo mu tudi vsi svetniki! Še le vpeljava narodnega jezika v šole je bil Maraton našim deset tisoč ne-umrjočim.

Zraven teh „oficioznih“ ljudi je pa imela Bachova vojska, kakor vsaka druga, še dolg rep „neoficioznih.“ To so bile cele trume „touristov“, ki so hodili ogledavat zemlje in je merit, kako daleč sega na jug in na iztok. Ko „curiosum“ moram omeniti, da je eden teh „touristov“ v neke nemške novine pisal, da se nahajajo na Hrvaškem take zverine: „die man konji nennt.“ Med vojskin rep spadalo je tudi nemško kazališčino društvo s Fürstovimi „possami“ itd., in brez števila „volksängerov“, „alpensängerov“, „tirolersängerov“, „natursängerov“, „harfenistov“ itd. To se je pri nas „jodlalo“ še vse huje kakor v pravi domovini tolkecev. V „dvorani“ so popevali: „Und es ertönt in ernsten Klängen das deutsche Lied“; po gostilnicah so popevali: „Ist's wo am Belt die Möve zieht? Ist's wo an der Sau der Zwiefel blüht?“ Na „potoku“ in v „Ilici“ so pa drnjali: „Nur an klan Hupfer, ach Herr Jäckerle!“ Novine, ki so se najbolj prebirale, so bile v dvorani: „avgsburgerica“, po kavanah: „pressa“, v krčmah pa: „der grade Michel.“

Vse je konec vzelo. Touristi so se najbolje preplašili naših pandurov in četnikov, kazališčino društvo je pobegnilo na vse vetre, raznoimenine „sängarje“ je prepodila pesem: „Još Hrvatska ni propala“; „Presse“ je pred „Pozorom“ izginila itd. itd. Bachove vlade, ki je hotla Hrvata preroditi, bilo je konec.

Od Zilje na Koroškem 10. sept. — Prečastitljivi knezoškof kerški dr. Valentin Viery so letos, kakor vsakega leta, v več dekanijah birmovali, med drugimi tudi konca avgusta v dekanijah beloške, kanalske in spodnje-ziljske. Povsod jih je ljudstvo veselo in slovesno sprejemalo. Jaz hočem tu kratko samo pregovoriti, kako je bilo pri Zilji v šent-lenartske, podklošterske, vratiške, gorjanske, šent-štefanjske in v šent-jurske fari. Skazali so se preuzvišeni knezoškof prijatelja slovenščine in pobožnega naroda slovenskega, povsod so na slovenskih farah po slovensko pridigovali,

občne molitve pred sv. birmo in po sv. birmi po slovensko molili, po slovensko so tudi v cerkvi pri kršanskem nauku birmance popraševali, na listikih birmskih so dali molitvice natisniti tudi po slovensko. Čista književna slovenščina jim je tako gladko tekla, da je bilo milo slišati. Tudi so šli v učilnice in so bili pričujoči kratkemu izpitu; z učilnico šent-lenartske so bili posebno zadovoljni; učitelj razlaga slovenskim otrokom vse po slovensko, da ga dobro razumejo, uči jih pak vsaki predmet zajedno po slovensko in po nemško. Preuzvišenemu knezoškofu je tako dopadlo, da so tudi oni sami narekovali neki sestavek, da so ga po slovensko otroci na tablo napisali in za tem v nemščino spreobrnili. — V podklosterske učilnici so tudi bili. Tam učiteljuje že mnogo let izvrsten učitelj in zna razlagati vrlo lehkorazumljivo, pa samo — po nemško, fara je pa slovenska zvonaj osem rodovin. *) Otroci morajo hoditi po celo leto, po dve leti v učilnico poprej, da po malo razumejo, kaj jim učitelj v neznanej nemščini razlaga. Govorilo se je, da bi se ustanovil tam tudi učiteljsk pomočnik, kateri bi slovenščino in nemščino dobro znal. — Na Vratah uči učitelj brati, pisati in računati svoje slovenske učence po slovensko in po nemško. Knezoškof pokličejo pred se občinske staršine (Gemeindevorstellung), tū začne jeden izmed njih — to pot ne bodem imenoval njegovega imena — žlobodrati, da bi se v vratiškej slovenskej učilnici slovenskim otrokom v slovenščini, katero razumejo, nič ne razlagalo, temoč samo v nemščini, ktere ne razumejo. Siromak morebiti misli, da bodo slovenski otroci bolje zastopili in se ložeje učili, ako se jim v tujem jeziku bode vse razlagalo! Knezoškof naš ga prijazno pa vrlo dobro zavrnejo, rekoč blizo tako-le: Nauk se mora početi vsegdar v materinskem jeziku, pri slovenskih otrocih vsegdar po slovensko in potlej, kadar so se v materinskem, slovenskem jeziku dobra navjeli, potle se pa lahko podučuje brati, pisati in računati po slovensko in nemško. Materinski jezik se nima zametovati. Jaz sem rojen Nmec, so djali preuzvišeni knezoškof, pa sem se tako pravilno naučil slovenščine, da sem, rojen Nmec, v celovškem semenišču slovenske bogoslovce v slovenščini podučeval.“

Posebno slovesno so preuzvišenega knezoškofa sprejeli v Gorjah. Kakor se od daleč kočija prikaže, začno zvoniti in streljati; pri križu v Drevlah je zbrana šolska mladina, deklice belo oblečene in ovenčane, velika množina praznično oblečenega naroda, okrajni predstojnik g. Homan, namestnik cerkvenega patrona gosp. Štefula, naš občinski predstojnik, Janez Šnabel, Hrepec, bistriški fajmošter g. Kronik, dolje-ziljski dekan gosp. dr. Levičnik. Ko kočija pridre, stopijo fajmošter gorjanski Matija Majar pred ljudstvo zbrano in pozdravijo preuzvišenega knezoškofa s sledečim govorom: Presvetli knezoškof! Naš višji dušni pastir! Prosim, dovolite, da Vam presvetli knez tukaj očitno izgovorim, kako smo se mi vsi, jaz in farani, srčno veselili, ko ste nam naznanili, da nas bode v Gorjah obiskali, da bote pogledali in poslušali, kako se otroci učijo sv. kršanski nauk in kako v naši fari stoji s kršansko vero in s kršanskim djanjem. Nas toliko bolj veselí, da nas obiščete, ker je že čez 60 let, kar ni bilo višjega dušnega pastirja med Gorjani; komaj najstarejši ljudje se spominjajo, da je bila pri gorjanskej cerkvi birma. Največ se pa naši farani veselijo, ker vejo, da Vi, presvetli knezoškof, slovenščino dobro zastopite in zato tudi dobro razumete, kar bodo otroci v cerkvi pri kršanskem nauku odgovarjali. Na znamenje naše posebne ra-

dosti in veselja, dovolite nam, presvetli knez, da Vas srčno pozdravljamo in Vam glasno trikrat zakličemo: Slava! in za tem prosimo, da nam vsem pričujočim in vsem našim faranom sveti žegen podelite! — In trikrat so Slovenci gromovito zaklicali: Slava! in za tem vsa množica zajedno poklekne, knezoškof progovorijo nekatere besede po slovensko, vse blagoslovijo in slovesna procesija gré med zvonjenjem in streljanjem skoz slavolok napravljen v Drevlah v Gorjani. Pri vratih k cerkvi je stal velik slavolok z nadpisom na belem s modrimi in rudečimi pismeni: SLAVA KNEZOŠKOFU VALENTINU. Zvrhaj se je majala zastava cesarska, na obeh stranéh po jedna zastava slovanska belo-modro-rdeča. Drugi den v nedeljo je bila birma, in prečastitljivi knezoškof so pred birmo po slovensko kratko popridigali, ter si srca vseh pridobili. Ko so se popoldne imeli odpeljati, jih je tolika množica ljudi obdala, da se dolgo časa niso mogli v kočijo vستي, vse jim je hotelo še poprej roko poljubiti. Tū se je moglo po pravici reči s sv. pismom: Glej višjega dušnega pastirja, ki svoje verne Slovence ljubi, in Slovenci njega! — V Šent-Štefani so knezoškofa tudi lepo sprejeli, so imeli napravljen en slavolok kraj vesi, enega pak pred cerkvijo. Birmancev je bilo tukaj mnogo, ker jih je mnogo prišlo iz gornje strani ziljske doline. Tukaj so knezoškof tudi obiskali šolo, pri obedi je bilo 19 gospodov, obed pa je bil v ograji farovškej v ukusno napravljenem šotorji. — V Šentjurji so zvonaj mladine in množine ljudstva dočakali presvetlega knezoškofa trije dekani doljno-ziljski, gornjo-ziljski in belški. K birmi je prišlo v Šentjurji veliko birmancev tudi iz prednjega in zadnjega Plejperga. Po dokončanej svečanosti so knezoškof popoldne se odpeljali proti Celovcu. Mi pa še kličemo za njimi: Slava preuzvišenemu knezoškofu Valentinu!

Iz Maribora. — r — Za namenjeno besedo dne 24. t. m. smo sicer že imeli dosti pevskih vaj v tukajšnji čitavnici meseca rožnika in malega srpana, prej ko so se začele šolske počitnice. Razposlali smo tudi note na take kraje, od kodar smo še k vsaki veči besedi dobili pevske pomoči, nadjaje se, da nam bo došlataka pomoč tudi letos. Vendar vse pevce, ki nas mislijo v zboru podpirati, lepo prosimo, naj bi se udeležili zadnjih dveh občnih vaj, to je, 23. dne t. m. ob 8. uri zvečer v čitavnici, in 24. dne t. m. ob 3. uri popoldne v dvorani. Sicer bi se bilo bati, da ne obveljá Koseskova:

„Če zapoje, vse pogleda“
temoč, da bo kritika „grom beseda.“

Iz Sevnice na Štajarsk. = *) — Malokdaj sicer, dragi bravci „Novic“, slišite kaj iz prijaznega Zasavja, tem veselejša pa je novica, katero vam danes naznanjam. Kaj pa? bote rekli. V prijazni Sevnici upamo v kratkem čitavnico imeti. Kako je to mogoče, si bo marsikteri mislil, saj Sevnica ima že od nekđaj priimek „nemška“ Sevnica. — Že leto in dan je, kar smo prvokrat, se ve da z velikim strahom, besedo „čitavnico“ izrekli; kakor bi v gnjezdo sršenov piknil, je vse zašumelo, češ, da čitavnica je pošast, ktera vsakega, ki ni „ultraslave“, v kisli juhi pojé. Al v kratkem prepričani, da ni tako, obljubili so Sevnici in rodoljubi od Brešic do Zidanega mosta svoj pristop, tako, da bo čitavnica v začetku že štela menda 100 udov. Mesec dni je, kar smo pravila in prošnja za dovoljenje predložili vladi; nadjamo se, da bomo v kratkem uslišani.

Od krajnsko-štajarske meje 15. sept. — Trgatev se je pri nas in za Savo sploh že pričela, in sicer tako zgodaj zato, ker kosi, droski pa tudi drugi tiči brez

*) Ni čuda tedaj, da se Koroška čedalje bolj ponemčuje. Vr.

*) Drago!

klunov preveč v vinograde silijo, pa tudi zato, ker grozdje lanskega leta še o vseh Svetih ni bilo tako zrelo in zdravo kakor letošnje. Dobil sem včeraj letošnjega vinca za pokušnjo, in reči moram, da še nikoli mi ni novo vino tako dopadlo, kakor letošnje, sladko ko med, in ukusno kakor vanilika. Možje pravijo, da še vino 34. leta ni bilo tako mastno in dobro, kakor letošnje. Bogu hvala za žlahno kapljico! Na kumski gori se je že 26. avgusta novo vino točilo in mahoma izpilo. — Preteklo saboto, namreč 9. t. m., je vrli mož trebovske fare s svojim hlapcem v vinogradu na straži bil, da bi tatove odganjala. Okoli 11. ure grejo ponočnjaki tikoma mimo nograda, in ker eden izmed njih straži hudo zabavlja, stopi mož za njim; zgrabita in vržeta se, in ko se zopet na noge spravita, vdari tolovaj moža tako silno po glavi, da junaško močnega, čez 6 čevljev velikega moža ubije. Kaj bo še le pri pijači letošnjega vinca, ako se že pri grozdju pobijajo? Bog pomoz!

Iz Postojne. Kaj hočem vam zopet pisati od Pivke in Reke? Poprašuje se, večkrat: kako je pomagati Notranjcem? Drugač gospodariti, drugač delati. Prav; jez pristavim še eno, ki sicer ni nova, pa jo je treba le in sicer glasno oklicati: Ceste, ceste napravljati. Novo cesto delajo zdaj, od Št. Petra v Reško dolino in dalje proti Bistrici na Reko; dela se dosti marljivo, morebiti bo poglobljena reč to jesen dovršena. Vendar bati se je, da bi pri dodelovanju te ceste ne prišli novi zadržki; možje namreč, ki so cesto prevzeli, niso dosti ročni plačevavci, in delavci tudi zastoj ne delajo radi; marsiktera tožba je bila že pri gospóski za tega voljo ravnana. Pa cesta po Rebrnici v Vipavo je še zmiraj pri starem; delajo načrte, poprej je šlo za 20.000, za 30.000 gld., zdaj pa čez 100.000 gold. To se pravi toliko, kolikor delati je ne; zakaj, ko bi bil načrt poprej in na manjše stroške izdelan, lahko bi bil zadnji državni zbor preuredbo te ceste dovolil; zdaj vendar se sme upati, da bo s to cesto resničen in zdaten začetek; pretečeni teden je stavbno vodstvo vso to cesto na tanko pregledalo ter se prepričalo, da se dá izpeljati zložno, brez velicnih stroškov in tudi v dosti naglem času. Pa enaka je tudi s stranskimi cestami. Iz Postojne na pr. ni ceste v jamski sloveči grad, ne v studensko farno vas; proti Hrenovicam se gré po velikem ovinku, le v Slavino se vozimo naravnost. Po Gorenskem in po Dolenskem je to sicer večidel drugač; vendar pa vem, da na beljaški cesti se še zmiraj na vkreber in na vzdol vozari, in da na novomeški cesti še zmiraj stoji grdi Peščenek pri Višnjigori. Taka je s tistimi deželami, ktere nemški zgodovinarji imenujejo: „die südöstlichen Marken Deutschland's!“ Res takaj je, še železnice nam ne privoščijo iz Karlovca ali iz Šent Petra na Reko; in ubogim Istrijanom manjka še vedno pravih cest, ker le tukaj in tamkaj je izdelan kak kos poti. — Uni dan sem pisal nekaj o Reki, pa ne o tisti, ki stoji tik morja in je mesto, ampak o tisti, ki po strugi teče mimo Bistrice na Notranjskem, gré pri Št. Kancijanenu na primorski meji pod zemljo, in izhaja pri Devinu zopet na svetlo, ter se veli Timav, je tedaj voda. Ta voda tedaj se je že od majnika sém veliko spredaj, za 1500 sežnjev pred Št. Kancijanom ponikovala v zemljo, kjer so jo mnoge luknje in sisavke pile, tako da je sedem ali osem malnov stalo na suhem. Kar je bilo pa pred 18. avgustom več dežja, se je vodna struga zopet napolnila, in luknje so se zopet zamašile. Kaj tacega se pri Reki ne godí po navadi, le pred nekterimi leti pomnijo ljudjé enako dogodbo, pa le za kratek čas. Drugač je na pr. pri Pivki; ta je pri Št. Petru in pri Prestranku o poletji vsa suha, le pri Postojni ima njena struga nekaj vode, ki prihaja od Nanošice.

Iz Metlike na Dolenskem. — 2. dne t. m. so bila potrjena pravila čitavnici naši, ki se bo zdaj brž ustanovila. Bog daj srečo in obilo udov narodni napravi!

Iz Predoselj 13. sept. — n — Voliko se danda-našnji govori in piše, kako bi se dale ljudske šole zboljšati in omika vcepiti prostemu ljudstvu. Al ker manjka djanske podpore, se le počasi boljša stan farnih šol na kmetih. Pač hvalevredni so tedaj domoljubi, ki ne le z besedo, temuč tudi v djanji podpirajo ljudske šole in tako pomagajo, da se širi vsakemu narodu živo potrebna omika. Tak radodaren domorodec je ljubljeneec našega naroda — gosp. baron Anton Zojs. Vem sicer, da ne išče očitne hvale, vendar ne morem si kaj, da ne bi — drugim v izgled — ne naznanil dragim „Novicam“ vesele dogodbe v nedeljo 10. dne t. m. Po večletni navadi je ljudomili gospod baron tudi letos pridnim učencem in učenkam farne naše šole, kateri so bili pri očitni šolski preskušnji po navadi obdarjeni in pohvaljeni, slovesno delil še posebna darila. Omenjeno nedeljo popoldan je namreč povabil gospod baron zunaj učenčkov tudi častitega gosp. dekana J. Reš-a in dva druga gospoda iz Kranja, domača dva gospoda duhovna, gosp. učitelja in srenjskega župana. Prišlo je bilo tudi še druge gospôde iz Kranja in več domačih ljudi gledat te lepe slovesnosti. Po dokončani popoldanski službi božji se je zbralo 30 odločenih učencev in učenk v šolskem poslopju in od tod so šli paroma z novo šolsko zastavo, spremljani od gg. fajmoštra, kaplana in učitelja v brški grad, kjer jih je pod lipami čakala blaga baronova rodovina z drugimi povabljenimi gospodi. Preveselo je bilo viditi, kako vljudno so se vsi Zojsovi z šolskimi otroci pogovarjali. Še posebno pa ste vsem dopadli gospá baronovka de Treaux (Detrô), rojena Zojsova in njena mala hčerka, obe napravljene v národni obleki z belima pečama na glavi. V petji dobro izurjeni šolarji so potem pod vodstvom gosp. učitelja Saje-ta peli s krepkim glasom več kratkočasnih in svetih pesem, in poslednjič cesarsko. Po dokončanem petji je gosp. baron dal darila deliti, in sicer dečkom po svoji vnuki, slovenski gospodičini, in dekletam po svojem vnuku vpričo vseh povabljenih gospodov. Najpridnejši otroci so dobili lepo vezane koledarčke za l. 1866 in Cvetnike, ktere je družba sv. Mohora na svetlo dala, drugi vsi pa so dobili vsak veliko praktiko za prihodnje leto. Vrh tega je vsak prejel srebern goldinarsk tolarček. Gospod dekan zdaj otroke v prijaznem nagovoru opominjajo, naj bodo preblagemu g. baronu vedno hvaležni, svojo hvaležnost pa naj zlasti z lepim obnašanjem povsod razodevajo, da bodo s tem pokazali, kaj so se naučili v šoli. Potem je mila gospa baronovka otrokom pri pogrneni dolgi mizi pod lipami postregla s primerjeno malo južino. Ko so se vsi obdarjenci preveselo najužinali, so za slovo zapeli pesmico: „Svetlo solnce se je skrilo“ in zahvalivši se za prejeta darila g. baronu, ki je vsakemu prijazno roko podal, se pri odhodu poslovijo z navdušenim izklicom: Bog živi našega g. barona! — Pa tudi vas! — bilo je prijazno slovó g. baronovo. In prevesel je vsak koračil na svoj dom, desetkrat ogledovaje, kar je dobil. — Da so bili tudi povabljeni gospodje gostoljubno postreženi v hladni senci pod lipami, mi ni treba popisovati. — Bila je zares ta narodna slovesnost vesela za otroke in priučujoče goste, pa tudi spodbudna za starše, ki vidijo, kako se cení nauk ljudske šole, ki je podlaga omiki, ktera kmeta v bolji stan pelje dandanes, ki je toliko težaven, da le pridna roka pa bistra glava s pripomočjo božjo zmagujete. — Bog nam daj le več tacih rodoljubnih radodarnih domorodcev in prijatlov ljudskih šol! — 6. t. m. ste v Predosljah pogorele dve hiši z

druzim poslopjem vred. Eden pogorelec je ravno lansko leto zavaroval svoje pohoštvo in bo zdaj gotovo podporo prejel. Drugi pa je bil tudi poprej več let zavarovan, al pred dvema letoma je nehal odrajtovati plačilo za zavarovanje, — se vé, da se zdaj kesà; al prepozno. Ker je v naši fari od novega leta sem že štirikrat gorelo, morali bi pač vsi gospodarji spoznati potrebo, da si zavarovajo svoja pohoštva, tolikanj bolj, ker so bili z lece po svojih duhovnih pastirjih že dvakrat žive te potrebe opominjani. Al žalibog, da nekterim je vse podučevanje bob v steno; še le, ko jih nesreča zadene, se jim oči odprejo! Tema dvema pogorelcema je tudi naš dobrotljivi gosp. baron vsakemu po 10 goldinarjev podaril in nekterim, ki so posebno srčno se obnašali pri gašenju ognja, tudi premijo podelil, vsakemu po goldinarsk tolarček. Ker je pa bilo tudi v cerkvi darovanje za uboga pogorelca, jima ne bo treba drugod beračiti, kar se sicer tako pogostoma godi.

Iz Kranja 18. sept. — Beseda v čitavnici naši v nedeljo je zadovoljila vse, ki so bili prišli od blizo in daleč, kajti „Županova Micika“ se je vršila tako dobro, da od konca do kraja ni prenehal smeh. Gosp. G. (župan) in gospod M. (zakotni pisar „Glažek“) sta tako izvrstno se védla, da bi vsakemu javnemu gledišču čast delala; oba sta prevzela nalogi svoje iz posebne prijaznosti do narodne čitavnice naše. Vodó bi nosili v Savo, ako bi gosp. G., ki vam je že v čitavnici ljubljanski igral „župana“, na dolgo in široko hvalili; znano vam je dosti, da v tacih rolah ga nima mojstra nad seboj, in če je on imponiral z mirnostjo svojo, je gospod M. kot „Glažek“ se sukal kot živo srebro in silil poslušavce v neprenehani smeh, ki je celó takrat vrh vrha dosegel, ko je s šaljivimi kupleti, ktere si je sam zložil, pikal na mnoge strani in v dobrovoljni šali povedal vsakemu svoje. Pa tudi gospodičina M. G., ki je predstavljala „vdovo“, in gospodičina K., ki je igrala „Miciko“ — obé ljubeznjive Slovenki — kakor tudi gosp. S., ki je bil „Anže“ in je z lepim svojim glasom pel Fleišmanovo „Kranjski fantje“, in pa gospoda M. in R., ki sta predstavljala mestjana, ktera nista „naše gore lista“, so marljivo pripomogli k dobremu vspehu, tako, da se je igra dovršila v občno zadovoljnost brez vse spodtike — razun tiste, ki jo je delalo včasih nevbogljivo zagrinjalo. Tudi čveterospev pod oknom Micikinim je storil svojo dolžnost. Pevovodja ljubljanske čitavnice gosp. Fabjan, ki je bil po naključbi ta dan v Kranju, je petje spremljal na glasoviru. Po dovršeni igri je mladi svet čvrsto rajal, mnogo pa se jih je vsedlo za pogrjneno mizo, kjer so prav zadovoljni bili s hitro in prijazno postrežbo. Tako se je zopet danes videlo v čitavnici naši, čez in čez polni, da le tukaj, kakor neka naša pesmica pravi, je „pravo veselje domá.“ Hvala za veseli večer čitavničnemu vodstvu. Le več tacih prihodnjo jesen in zimo! In če tudi v glediščinih igrah ne more biti vselej vse izvrstno, vendar sega v srce, kar iz srca pride; kdor se vadi, se navadi; hudobne kritike pa tiramo — na Grintovec.

Iz Zagoríce. V 37. listu ste, drage nam „Novice“ slovesnost, odloženo na 26. dne t. m. preslavnemu našemu Vegu na čast, že vdrugič slovenskemu svetu oznanile ter rekle: „Dajmo, da se udeležimo te svečanosti, ki jo napravijo — neznane nam roke.“ Povejte toraj vsem svojim čitateljem, da to slovesnost sta osnovala dva Dunajčana J. Wagner in J. Bergman, kterima se je pridružila vsa fara moravška. Spominka: eden za cerkev sv. Križa, eden pa na rojstno hišo Vegovo, prideta do 23. dne t. m. po železnici na Laze, tam ostaneta do 26. dne t. m. do sedmih zjutraj; ob tej uri ju slovesno prevzame fara moravška, ju prenese do podružnice sv. Križa; ondi ju razpostavi na

ogled, razloži občinstvu v primernem ogovoru nju pomén, opravi sv. mašo, in po sv. maši izroči enega cerkvi, drugega pa rojstni hiši Vegovi. Po vsem tem bo majhno razveseljevanje v Zagorici.

Jernej Petrka, Vegov vnuk.

Iz Ljubljane. (Iz mestnega zbora.) Kako važen za ljubljansko mesto je bil prvi predlog, ki je prišel kot nujin predlog v seji 15. dne t. m. na vrsto, kazalo je to, da 24 odbornikov (kar že davno ni bilo) se je snidlo v zbor, ki je enoglasno potrdil dr. Schöpplnov predlog: da mesto želi kupiti grajščinico „pod turnom“ (Tivoli) z dotičnim zemljiščem, ki je zdaj lastnina Njih Velič. presvitlega cesarja, in da se župan pooblasti, da dovrši to željo mestnega zastopništva. Ako ne ostane to posestvo cesarjevo, treba, da bode mestno, ker le tako se ohrani „najlepša okolica ljubljanska“ odprta Ljubljančanom, kakor je bila dozdej; ako pride v privatne roké, po nji je! Zemljišče te grajščine obsega razun poslopij 144 oralov senožet in njiv, 53 oralov pa gozda. Mestni odbor se trdno zanaša na milost Njih Veličanstva, da — ako se prodá ta posest — jo dobí mesto. — V tej seji je bilo tudi 24 Ljubljančanov sprejetih za mestjane z dotičnimi pravicami. Ker vsak v mestjanstvo vzeti Ljubljančan plača takso v mestno kaso in v kaso meščanske ubožnice, je v en hip došlo uni okoli 600, tej pa okoli 200 gold.

— Gosp. dr. Munda je izvoljen za advokata v Radoljci na mesto dr. Tomanovo. — Gosp. profesor Pletršnik, že imenovan za profesorja gimnazije kranjske, pride na gimnazijo goriško.

— V mnogih dunajskih časnikih se bere, da ministerstvo namerava prihodnjim deželnim zborom v posvet predložiti načrt nove organizacije ces. okrajnih (kantonskih) gosposk, da bi se preuredba ta vjemala z vpeljavo srenjskih zastopništev. Kakor se kaže, utegne to res tako biti, ker tudi v Ljubljani bode te dni pri gospodu ces. kralj. namestniku posvetovanje o prihodnji organizaciji kranjskih okrajnih gosposk.

— „Triglav“ piše, da v poslednji seji zdravstvene komisije je okrajni predstojnik gosp. Pajk, ud te komisije, naznanil dve napaki, ki naj bi se brž odpravile; ena je, da za klanje namenjeno živino imajo nekteri mesarji po več dni zaprto brez klaje, da uboga žival gladna strašno tuli, — druga napaka pa, je rekel, je ta, da se mesarji ne držé tarife pri prodaji govejega mesa in da bolje kose prodajajo po 2 in 3 krajc. dražje, revniši ljudje pa morajo potem s slabejim mesom zadovoljni biti. Namestnikoma magistrata in c. k. policije je bilo naročeno, naj se odpravite te napaki.

— Tudi „Južni Sokol“ je dobil častno povabilo od odbora mariborske čitavnice, da se udeleži tamošnje velike svečanosti 24. septembra t. l. v spomin neumrlega škofa Slomškega. Vabijo se tedaj k tej svečanosti vsi „Sokolci.“ Nadjamo se, da se jih omenjeni dan v Mariboru toliko več snide, ker se obhaja vsem Slovencem jako zanimiv dan, in ker je takrat ob enem razstava gospodarska. Stroški za železnico so za „Sokolce“ na pol znižani, in se dobivajo dotični „certifikati“ pri društvenem tajniku gosp. Ravnikarju.

— „Južni Sokol“ je sklenil, da se udeleži svečanosti Slomškove 24. dne t. m. in se ta dan prvič pokaže rodoljubom štajarskim. Drug sklep pa je bil, da obletnico svojo, vzajemno s svojimi kranjskimi tovarši, praznuje v Mengšu. Obá ta sklepa sta se v nedeljo popoldne dovršila v veselem izletu čez Golovec na „zeleni hrib“, kjer je bil v gostivnici Selkerjevi posebno prijazno sprejet. — Dopoldne isto nedeljo se je dalo društvo „Sokolovo“ po Pogorelcu fotografirati.

— 11. zvezek Lukšičevih „Slavische Blätter“, zopet poln zanimivih sestavkov iz sveta slovanskega, do naša prevod „Mlade Brede“ gospé Luíze Pesjakove. „Mlada Breda“ je ena najkrasnejših narodnih balad slovenskih, ki jo je mnogo bolj dovršeno v našem „Koledarčku“ zapisal, kakor jo je iz ust svoje matere slišal izvrstni naš pesnik Rodoljub Ledinski, ki na čalost domovini že predolgo molči. Srčna hvala gré tedaj rodoljubni gospej, da je „biser slovenski“ priobčila v nemški besedi, da svét, ki ne razume našega jezika, more ceniti tudi naše národne zaklade. Razodela je pa na polji domačega pesništva na vse strani marljiva gospá v tem prevodu iznova svoj izvrstni pesniški talent, tako, da se res srečne čislati moremo, da je gospá pisateljca naša!

— Prihodnjo nedeljo dosluženi fajmošter, marljivi pisatelj slovenski prečast. gosp. Janez Zalokar slovesno obhaja drugo svojo novo mašo v Št. Peterski cerkvi. Bog daj še čvrstemu starčeku ljubo zdravje mnogo mnogo let!

— V mestni glavni šoli pri Št. Jakobu se prične prihodnje šolsko leto s klicem sv. Duha 2. dan oktobra zjutraj ob 8. uri. Vpisujejo se učenci v to šolo že od 30. dne t. m.

— Poslednji list „Učit. Tov.“ popravljá iz gotovega vira število učencev, ki so lansko leto v ljudske šole na Kranjskem hodili, da ni jih bilo le 23.450, kakor „Oest. Schulbote“ pravi, ki je izpustil učence glavnih šol, ampak 28.559, — ter dodaja še dobro opazko, da „se iz tega še očitneje vidi, kaj in koliko je imela v sebi tista muhasta novica v „Laibach. Ztg.“ o rekrutih (da jih toliko ne zná brati ne pisati — se vé da nemški!)“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Važno novico oklicuje današnji dunajski vladni časnik „Wien. Zeitg.“, da se skličejo na 23. novembra deželni zbori v vseh nemško-slovenskih deželah. Po takem ne bo letos več „ožjega“ državnega zbora, ki so ga kakor duše v vica pričakovali centralistični liberalci. Erdeljski deželni zbor pa je že tudi sklican v Kološ (Klausenburg) na dan 19. novembra t. l. Osnova temu zboru je članek 11. od zakona 1791. leta s tem dostavkom, da vsak Erdeljčan, ki plača 8 gold. direktnega davka brez glavarine in priklad, more poslance voliti v oni zbor. Edina naloga temu zboru pa bode ta, da izreče svojo voljo o tem, ali hoče biti v zvezi z Ogrskim ali ne in v kakošni? Tako imajo priliko različni narodi Erdelje, da svobodno povejo svoje mnenje. To pa je še posebno pomenljivo v kraljevem sklicu tega zbora, da se nanaša na oktobersko diplomu in da prav ta zbor odločno imenuje „ustaven zbor“, po takem obsojuje Schmerlingovega od leta 1863. kot neustavnega, nepostavnega! To je velik udarec na sistemo prejšnjega ministerstva, ki se čedalje bolj razrušuje od zgoraj doli, in da je po tem lahko razumeti, zakaj centralistični časniki tako silno kričijo od zora do mraka in vse strahove panslavizma, aristokracije, „gaugrofov“, nazadstva (reakcije) itd. vlečejo na dan. Naj bi ti „Ritter von der traurigen Gestalt“, kakor jih neki časnik dobro imenuje, saj toliko čakali s svojim krikom in stokom, da bi ne morali jutri preklicevati, kar so danes rekli! Radovedno zdaj ves federalistični svet pričakuje, kaj bode sklenil zagrebški, kaj erdeljski zbor, da bode pravo za vse druge dežele in Avstrijo skupno, in da se ne izpolni, česar želijo Magjari, da „Avstrija je v

taboru magjarskem“! — Avstrijska vlada je te dni prejela tista 2 milijona, ki ju ji izplača pruska vlada za pobotnico o Lauenburgu. — C. k. deželno poglavarstvo česko si nabira po okrajnih gosposkah podlage za premembo volitnega reda v deželni zbor. — Veliki skupščini županije zagrebške in požeške dvornemu kancelarju Mažuraniću poklonite zaupnico, ktere — zelo potrebuje sedanji čas. — Kolerá se vleče bolj v zahodne dežele in se ne bliža cesarstvu našemu. Govejaka kuga pa se je iz Ogrskega zatrošena pričela zopet v doljni Avstrii. — Unanje vlade, kakor angležka, ruska, francozka ostro grajajo pogodbo, ki ste jo pruska in avstrijska v Gaštajnu sklenile o Šlezvik-Holštajnu. — Glasoviti general Lamorciere, ki je poslednjič bil vojskovodja papeževe vojske in veliki protivnik cesarstva francozkega, je 12. t. m. umrl v Belgii.

Denarni zapisnik Matičini.

Novi udje:

a) kot ustanovnik:		
Gospod Auer Juri, pivovarniški oskrbnik v Ljubljani	10	gold.
b) z letnim doneskom:		
Gospod Kapus Janez, župnik v Pečah	2	gold.
„ Krišnicka Dragotin, računovodja pri c. k. rudniški upravi v Hallstadt-u v gornji Avstrii	2	„
„ Črne Avgust, pek v Litii	2	„
„ Elsbacher Andrej, trgovec v Laškem	2	„
„ Rumpler Maks, župnik v Lipoglavu za l. 1864 in 1865	4	„
„ Prijatelj Štefan, župnik pri sv. Katarini	2	„
	24	gold.
Z doštetimi poprejšnjimi	1443	„
Skupaj	1467	„

Stari udje, ki so plačali za 2. leto:

a) ustanovniki:	
Gg. Bratkovič Andrej, Brolih Matija, Globočnik Anton, Globočnik Janez, Remec Primož, Trstenjak Davorin = 92.	
b) Letniki:	
Gg. Gnjezda Janez, Gradišnik Luka, Hohn Hugon, Kajdiž Tomaž, Kragl Martin, Kranjec Tomaž, Rath France, Šivec Janez, Varl Juri, Vidmar Janez, Vomberger Blaž, Zadnik Simon, Završnik France, Zupančič Janez, Žnidaršič Urban = 137.	
V Ljubljani 12. septembra 1865. Dr. Jer. Zupanec.	

Listnica vredništva. Gosp. ** v Celovcu: Hvala lepa za Vaš dopis; odprl nam je še več pogleda za koulise, kakor ga že imamo; čez 7 let — pravi narodna naša prislovica — utegne vse prav priti. Vaše misli o J. O. so tudi popolnoma naše. Obljubljenega nam stavka radovedno pričakujemo, ker o naselitvi na K. nam ni znano kaj posebno vabilnega. — Gospod P. T. v Hullu na Angležkem: „Novice“ prejmete pod naznanjenim napisom; gradiva iz obrtniškopuččijskega ozira ali kar sicer utegne koristiti čitateljem našim ali jim zanimivo biti, ne bode Vam premalo; prosimo tedaj. — Gosp. J. G. V. v T: V popravek dopisa iz Trsta v 36. listu, ki se tiče g. Slavolj. Godina, radi vzamemo sledeče vrstice iz Vašega pisma; vse drugo, oziroma na oni dopis čast. našega dopisnika, ne spada v to zadevo. „Zakaj da prav za prav se tega dijaka v tukajšni gimnazii leta 1864. vpisali za Italijana (Laha), ne znava ne jez, ne on, ker v tem noben človek naju ni kaj poprašal. Čudila sva se temu. Ni tedaj res, da se je omenjeni dijak sam dal vpisati za Italijana, in da je vnet za laško kulturo, marveč se je slovenščine marljivo učil in zmiraj rad bere slovenske časnike in knjige.“ — Gosp. A. V.: Pesmica „za slovo“ je čisto osebna, ne gré tedaj v glavni list „Novic.“

Popravek. V poslednjem listu „Novic“ v dopisu iz Senožeč je izostala črka g. dopisnika M.

Kursi na Dunaji 19. septembra.

5 % metaliki 67 fl. 75 kr.	Ažijo srebra 107 fl. 65 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 25 kr.	Cekini 5 fl. 13 kr.